

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Illvstrivm Virorum Epistolae, Hebraicae, Graecae et Latinae, Ad Ioannem Reuchlin Phorcensem virum nostra aetate doctissimum diuersis temporibus missae

Reuchlin, Johannes

Hagenoae, 1519

Ioannes Reuchlin Phorcensis LL. doctor, F. Cunrado Kollin ordinis praedicatorum, theologiae professori coloniae S. D. P.

[urn:nbn:de:bsz:31-270838](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270838)

I O. REUCH. LIBER SECVND.

enī SATIS (sic nescio) eisdemq; cum proprio nūcio etiam me
is expensis mihi transmittere pro fraterna charitate dignemini,
ut illis uisū sollicitē cogitemus in alterutrum seruare unitatem
spiritus in uinculo pacis, quatenus idem sapiamus, & in eadē per
maneamus regula, ad reedificationem offensorū, & famæ meæ
permanentiam, & deuotionis uestræ præconium. Sin autem rigo
re quodam, ne dixerim sæuitia, istis meis precibus tam humilibus
acquiescere nolueritis. Sed potius me cogere, ut ego ipse mentis
meæ ubiores declarationes prior offeram, quod tamen formi
dare me non sinit incredibilis erga uestras humanissimas discreti
ones fiducia mea, saltem de eo ipso quoq; per literas uestras iterū
meis expensis me certiore facere, responsūq; meum clemen
ter expectare sine præcipitatione non dedignemini. Nec interea
quicquam aduersus me attentare, per salutem euangelicam uos
obtestor. Ne mihi bonæ famæ futuri sitis interemptores, quos co
lo & obseruo pientissimos honoris mei parentes & autores. Vale
te foeliciter uiri excellentissimi. Sturgardiæ VI. Kalend. Februa
rias. Anno. M. D. XII.

Ioannes Reuchlin Phorcensis LL. Doctor, F. Cunrado
Kollin ordinis Prædicatorum, Theologiæ pro
fessori Coloniae. S. D. P.

PER GRATA fuerunt, egregie & mihi dilectissime Doctor,
literæ tuæ, quarum initio annum foelicem mihi optas, sed
sine pace, ut sequentia indicabant. Oro autem quamprimū
ne moleste feras, q̄ ad te latinum hominem latino more per nu
merum singularem scribo, & non ut tu uicissim ad me pluratiue.
Iam enim illud tuum ferme totum desijt & aboleuit in Romana
lingua, & nunc quotusquisq; maiores nostros imitatur. Secus
est si uernacule scribamus. Quare deprecor tuam scribendi con
suetudinem, ut posthac quam humanissime singulari me nu
mero appelles, cum aliquid ad me literarum dabis. Ceterum
de firmissima erga me amicitia tua, & perspecta fide, quam in tri

E P I S. I L L V S T. V I R O R V M A D

bulatione mea reuera perq̄ humaniter ostendis, nūc ago tibi quā-
tum ualeo at postea in calce negotii referam gratas gratias, &
ut spero uobis non iniocundas. Consilium quoq̄ tuum, prudētia
& charitatis plenum, quod mihi pręstas, & laudo & uehementer
probo. Non enim is sum qui uellem contumaciter proteruire (ut
scribis) & resistere ueritati, pręsertim in rebus Ecclesiasticis, ybi
animę uertitur periculū. Nam extra Ecclesiam nulla est speranda
salus. Quapropter absit ā me, ut ab Ecclesia in illo uel atomo qui
dem recedam. Sed deo adiuuante permanebo in unitate fidei ca-
tholicę, dum spiritus hos regit artus. Quāq̄ in multis offendim⁹
omnes. S. Iacobo teste, Si enim quis in uerbo non esse ndit, hic per-
fectus est uir. Quare nolo de me iactare tantam sanctitatē, ut uel
uerbo neminem offenderim, neq̄ gloriabor de tanta in mē sapiē-
tia, ut uelim incautas offensiones pertinaciter defendere. Nam si
Salomon ille rex solam postulans sapientiam, iāq̄ consecutus
a domino deo tam sapientiam q̄ prudentiam multā nimis, quę
pręcellebat sapientiam omnium orientalium, de se ipso quidē
nō utiq̄ animo mentiēdi testificatus est, & dixit, Stultissimus sum
uirorum, & sapientia hominum non est mecum. Quantomagis
ego prophanus homuncio non debeo mihi arrogare tātam pru-
dentiam, ut pręsumam cōtra collegium doctissimorum theolo-
gorum recalcitrare, potissimum in iis quę sunt theologicę sabti-
litis, & excedunt limites facultatis meę. Iccirco in mansuetudi-
ne suscepi uerbum, quod ad me nuper scripserunt Reuerēdi Pa-
tres mei Contubernales tuī, suspicātes me omnibus uiribus adnix-
um, quatenus negocium librorum Iudaicorum, laudabiliter per
Cęsaream Maiestatem cōeptum, interuertērē. Ego uero neq̄ ex
literis Imperialibus neq̄ Archiepiscopi conuicere ualui, quid fina-
liter de iis cōeptū fuerit aut constitutum, nec hodie scio. Si enim
cōeptum fuit, ut omnes Hebręorum libri cremarentur, pręter
Bibliam, certum est q̄ fuit iniustum, etiam ex uestris consiliis, &
aliarum Vniuersitatum, quę nunc mecum habeo. Sin autem, q̄
omnes illęsi manerent, similiter certum est q̄ fuit iniustū. Quo-
modo ergo interuertere conabar cōeptum negocium, quod igno-
rabam qualiter cōeptum, cum ex sola ueritatis simplicitate nihil

I O. R E V C H L I N . L I B E R S E C V N D .

sinistri cogitans ad ignem iudicaueram quatuor genera librorū. Primo blasphemiar. Secundo haresis. Tertio famosa. Quarto re probata lectionis. De reliquis neq; canones habui neq; leges. Sed q̄ me insimulat fautoria iudaica perfidia notam incurrisse. Nō assentior, & uere cum Sancto Hieronymo in Apologia super schedaulis ad Pammachium & Oceanum asserere possum, testando deum & dicere. Si expedit odisse homines, & gentes aliquas detestari, miro odio auersor circumcisionem, & obiciat mihi quispiā cur hominem Iudæum habuerim præceptorem. Hæc ille. Nulli⁹ autem nationis quæ sub cælo est perfidiam me fouere, testis est uita mea quam duco irreprehensibilem. Q^d autem uernacula lingua scripsi, sane oportuit quidē. Nam & Cæsar & Archiepiscopus quibus solis scripsi uernacula mecum egerunt, ut in Commissiōe Mandato & præcepto uidere licebit. Quod item ad scandalū at tinet, non ego scandalum (si quod esset) autor fui, sed Proditores. Accepi .n. clausum Mandatū, & reddidi clausū Consilium, quod iniuste Proditores publicauerunt, impressis etiā primitus libellis. Qua in causa obsecro te ut legas simile S. Hieronymo contigisse a Proditoribus, in libro de Optimo genere interpretandi, paulo post principium, ubi pariter inter alia sic scribit. Quid apud homines tutum erit? Et infra. Quamdiu non profero cogitata, maledicta non crimina sunt, immo ne maledicta quidem, quæ aures publice nesciant. Hæc ille. Sed renunciatores consiliorum Principis in Iure Ciuili furca suspenduntur, quod utinam faxit Deus & faxint homines. Cum itaq; ex contumelioso libello Ioannis Pseferkom animaduertem de quibusdam scriptis meis pusillos & infirmos forte scandalizari posse, quoniam nō solum difficile, sed penē impossibile sit ita librare & examinare uerba singula q̄ quis pponit, ut nulla esse in sensu sermōis ambiguitas, & erronea inde opinio nulla elici possit. Tum legi relegiq; scripta mea, & a nemi ne coactus, sed uolūtarie atq; libenter nodos enodauī, declarauiq; intentionem meam cui uerba deseruire debent, modo meliore quo potui, licet admodum breui, idq; in latino eloquio propter angustiam temporis. Iam enim instabant Nundinæ Francofordienses, in quibus me contra priores Nundinas expurgatū

EPIS. ILLVST. VIRORVM AD

oportuit, ut clarius in libelli mei folio quinto continetur, parat⁹ enim erā & in uernacula quoq; lingua ea edere, si non impreflor breuitate tunc temporis coartatus fuisset, per quam quidē declarationem meam satisfeci multis etiā doctissimis uiris, & illustraui ferme omnes propositiones, uel maiorē partem earū, quas mihi praestantissimi & grauiſſimi patres facultatis tuae nunc tranſmiſerunt, scribētes q̄ eis ipsis uideatur me non SATIS pro fidei meae ſynceritate super illis expurgasse. At ego quid SATIS sit eis futurum (ita me Deus amet) ignoro. Potest una eademq; res alteri satis esse, alteri minime. Satietas enim in solo ſatiandi animo conſiſtit, pro modo recipiētis, & nō rei receptae. Tu uero Doctor Egregie, mihi crede, & memoriā manda, me tibi id affirmasse, pro eo deſiderio quod est mihi ad illum clarissimorum & doctissimorum uirorum cōtium, uelle me, relictis omnibus auxiliis, cupiēter esse in bona amicitia facultatis tuae, & uniuersis uobis ſatisfacere in uia ueritatis, tamen absq; dedecore meo, & sine ulla infamiae leuitatisq; nota, tantummodo ut sciam qualiter, & qua uia. Quod ut conſequar, plane uestro ingenio erit opus, non meo. Quomodo enim ego tanq̄ Laicus digamus, nullo gaudens clericatus titulo uel priuilegio, possem digne quae sunt fidei ad unguem explicare prima fronte, qui solum ad implicitam obligatus sum fidei confessionem, secundum q̄ credit Ecclesia, ut in iure Canonico legitur. Vestra uero tum dignitas, tum professio in altiore gradu constituta est. Vos praesbyteri duplici honore digni estis, qui laboratis in uerbo & doctrina, ut & uos ipsos saluos faciatis, & eos qui uos audiunt. Si me putatis adhuc aliquo delicto praecipitū esse, uos qui spiritales estis, ut ad Galatas scribit Apostolus, instruite me in spiritu mansuetudinis & lenitatis, conſiderans te ipsum ne & tu tēteris. Quae uerba multum ponderada sunt, sicut omnia Pauli. Te igitur iterum atq; iterum oro, obreſtorq; pro uetere nostra coniunctione ac necessitudine, proq; summa mea in te beniuolentia, & tua in me pariter, ut pro me apud praecclarissimum & Primarium Doctorem Iacobū Decanum, caeterosq; excellentissimos amplissimae laudis Doctores, theologiaeq; Magistros instare uelis oportune, importune, quatenus de singulari quadam huma

AD IO. REUCH, LIB. SECVND,

nitate & in fauorem euangelicæ charitatis, ad quam tenemur omnes, dignentur suas informationes mittere meis expensis, sicut & istas quoq; expensas etiam, non petitas, uestro nuncio liberaliter persolui. Quibus informationibus contineatur, qualiter cum honore meo & bona fama citra cuiuscunq; hominis despectum aut iniuriam fideliter & dilucide puram & meram ueritatem ecclesiæ catholicæ Decretis atq; Canonibus fundatam explicare, & contraria emendare ualeam. Sic spero uisis informationibus uestris facile concordari. Tunc enim mea sponte ac ultroneo studio nullius hominis mandato iussu siue præcepto, sed ex sola dilectione Dei & proximi ac unius ueritatis amore, nemo alius, sed ego ipse tollam de uia lapides, si qui fuerint, offensionis & petras scandali, ita ut solus nobis supersit lapis quem reprobauerunt & petra quæ erat Christus, ipse est pax nostra qui facit utraq; unum, ille nos custodiat opto in uitam æternam. Amen. Vale, & hanc epistolam cum egregio DN. Iacobo, eximioq; DN. Arnolde, ceterisque tuis communicato. Datum ut supra.

DECANVS TOTAQ; FACVLTA SACRÆ

Theologiæ Generalis studii Colonienfis. Egregio ac doctissimo uiro Cæsarei Iuris Doctori famoso, DN. Iohanni Reuchlin. Sueuorum Confœderationis Iudici, moranti Stutgardia, Amico nostro dilecto.

Spiritum rectum innouet in te Christus.

ACCEPIMVS literas tuas spectabilis ac egregie uiri, ex quibus probe intelligimus te ab unitate sanctæ matris Ecclesiæ non uelle ullo pacto recedere, sed in ea & uiuens & moriens permanere, quod nobis sicut à quolibet christiano fratre ita & nunc præcipue ex te gratissimum est audire. Verum quia nostro uoto nec dum est SATIS factum, ut scandalum amoueretur, neq; ferrum maneret in uulnere, hortamur te & obsecramus in **G H R I S T O I H E S V** & requirimus,